

**Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Mezunu
Öğretmenlerin Program Değerlendirmesi ***

Levent VURAL

**

Özet

Bu araştırmanın amacı, T.Ü Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndan mezun öğretmenlerin; sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Sistem içerisinde yer alan öğrencilerin sınıf öğretmeni yetiştirme programını sağlıklı olarak değerlendiremeyecekleri noktasından hareketle araştırma 1998 – 2004 yılları arasında fakülteden mezun olan ve halen öğretmenlik yapan 130 sınıf öğretmeni üzerinde yapılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin yetiştirme programı hakkındaki görüşleri cinsiyet ve hizmet süresine göre anlamlı bir fark gösterdiği, ayrıca resmi yazışmalar, sınıf yönetimi, dil sorunu, rehberlik, uygulama eksikliği ve kültürel farklılıklar konularında öğretmenlerin çeşitli zorluklarla karşılaştıkları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: İlköğretim, Öğretmen Yetiştirme, Program Değerlendirme

Üst Bilgi : Mezunlar ve Program Değerlendirme

* Bu makale yazarın “ Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Mezunu Öğretmenlerin Program ve Fakülte Değerlendirmesi ” isimli yüksek lisans tezine dayalı olarak hazırlanmıştır.

** Araş. Gör. T.Ü. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim A.B.D. - EDİRNE

**The Assessment Of Curriculum By The Teachers Graduated From The
Department Of Elementary Education Of Trakya University**

Abstract

The aim of this study is to get the opinions of the students who graduated from University of Trakya Faculty of Education Department of Elementary Education about the program of classroom teacher training.

This study was performed by the graduated students and the teachers who are still teaching and graduated from university between 1998-2004 with the point that the students in the system will not be satisfactorily evaluate the program of classroom teacher training.

As a result of the research, there was a significant difference in the opinions of the teachers according to sexuality and year of duty. And also it was seen that teachers came across some difficulties in official writings, classroom management, language problem, guidance, lack of application and cultural differences.

Key Words: Primary Education, Teacher Training, Curriculum Evaluation

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz yüzyıl, bilim ve teknoloji başta olmak üzere her alanda yoğun değişme ve gelişmelerin yaşandığı bir dönemdir. Toplumsal düzeyde bu değişim ve gelişimlere uyum sağlayabilmek ve değişimin sağladığı bu olanaklardan yararlanabilmek için nitelikli insan gücüne duyulan gereksinim giderek artmaktadır. Toplumların istediği ve benimsediği nitelikli insanı yetiştirmede temel güç uygulanan eğitim ve onun somuta indirgenmiş biçimi olarak düşünebileceğimiz eğitim programlarıdır.

Eğitimi bir sistem olarak ele alan bilim adamları; bu sistemin üç temel ögesinin; öğrenci, öğretmen ve eğitim programları olduğunu belirtmektedir. Bu üç öge eğitim sistemini yönlendiren ve biçimlendiren en önemli olgulardır. Bu ögeler

arasında öğretmenin, öğrenci ve eğitim programlarını etkileme gücü diğerlerine oranla daha fazladır. Çünkü öğrenci eğitim sırasında öğretmenle ve onun düzenlediği çevre ile etkileşimde bulunur. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerine yaşantı çeşitlerini sağlama bakımından sınıftaki en önemli kişi öğretmendir (Sünbül;2002:245).

Açıkgöz de (2000:8), öğretme-öğrenme ortamının en önemli değişkeni olarak öğretmeni görmekte ve öğretmen özelliklerinin çoğunun yetiştirme ile kazanıldığını, bu yetiştirmenin de üç biçimde gerçekleştiğini belirtmektedir.

- ✓ Hizmet öncesi eğitim,
- ✓ Hizmet içi eğitim,
- ✓ Kendini geliştirme.

Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim sürecinde gördükleri yetiştirme programının sistem içerisinde oldukça önemli bir yeri vardır. Programlar aracılığıyla öğretmen adaylarına gerekli mesleki yeterlikler kazandırılmaya çalışılır. Öğretmen adaylarının yetiştirildikleri programlar, adayları mesleğe başladıktan sonra karşılaştıkları çeşitli durumlara hazırlar nitelikte olması gerekir. Gerçek yaşam durumları karşısında etkili olamayan programlar ülkemiz öğretmen yetiştirme sistemi açısından boşa harcanan zaman ve emek anlamına geleceği açıktır. Bu programların ve fakültelerin mezunlarından kendileriyle ilgili aldıkları geri bildirimler sistemin kendi aksaklıklarını düzeltmesi açısından da oldukça önemlidir.

Mustan (2000:117), Türkiye’de öğretmenlerin mesleklerinin gerektirdiği yeterlikleri, gerek öğretime yönelik hazırlık bakımından, gerekse toplumsal yaşama katılma noktasında gösteremediklerini belirtmektedir. Bunun önemli nedenlerinden birinin de hizmet öncesi görülen üniversiter eğitimdeki yetersizlik olduğu söylenebilir.

Akçamete de (2005:8), öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin çeşitli sorunlarla yüzyüze kaldığını belirtmekte ve eğitim fakültelerine gelen öğrencilerin nitelikleri, öğrenci sayısının fazlalığı, yetişmiş nitelikli öğretim elemanı açığı ile uygulama (okul kaynaklı) ağırlıklı öğretmen yetiştirme sürecinin gereği gibi işletilememesi sorunlarının bunların başında geldiğini vurgulamaktadır.

Daha nitelikli öğretmen yetiştirmek amacıyla Yüksek Öğretim Kurulu tarafından 1996 yılında hazırlanan ve “ Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması” projesinin bir boyutu olan eğitim fakültelerinin müfredat

programlarının geliştirilmesi çalışmaları 1997 yılında tamamlanmış ve programlar uygulamaya konulmuştur (Kaptan;2005:43).

Ataman (1998:267) bu yeni yapılanmada çağdaş olmayan boyutları ve yeni yapılanmayı bekleyen tehlikeleri belirtirken; öğretmen yeterliğine dayandırıldığı ileri sürülen programda, temel yeterlikleri kazandıracak gelişim, öğrenme, öğretme, eğitimle diğer disiplinlerin ilişkisi, ölçme, sınıf kontrolü, bireysel program geliştirme, öğrenci performansını belirleme gibi çağdaş yeterlik alanlarının uygun olmayan biçimde birleştirildikleri, kredi ve saatlerinin azaltıldığı, alan kur tanımlarının yanlış yapıldığı ya da programa konulmadığı görüşünü dile getirmektedir.

Aksu (1999:52), yeni programla öngörülen değişikliklerin gerekli ancak yeterli olmadığı ve öğretmen eğitimi yeniden yapılanma sürecinde sistem yaklaşımının temel alınmadığı görüşündedir.

Aydın da (1998:176) Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi dokümanlarından hareketle yeni yapılanmayla ilgili olarak birtakım eleştiriler getirmiş, eğitim fakültelerindeki program alanlarının, milli eğitim sistemindeki okul yapılaşmasına uygun hale getirilmesini ise oldukça olumlu bulmuştur.

Yapılan çeşitli araştırmalar (Şahin; 1999, Somkaya; 2000, Kaptan; 2005) bu programların birçok eksiklikleri olduğunu ortaya koymuştur.

Bu araştırma, eğitim fakülteleri kapsamında yer alan ve ilköğretimin ilk yıllarına (1. Kademe) sınıf öğretmeni yetiştiren “Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı” programının, o alandan mezun öğretmenler tarafından değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Bu gerekçeden hareketle araştırmanın problemi “*Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği mezunlarının, öğretmenlik mesleğine başladıktan sonra, uygulanan sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin düşünceleri nelerdir ve bu düşünceler mezun öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre değişmekte midir*” şeklinde belirlenmiştir.

Alt Problemler

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı mezunu öğretmenlerin,

1. Sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşlerinde cinsiyete, hizmet süresine ve çalıştıkları yere göre anlamlı bir fark var mıdır?
2. Öğretmenlik mesleğine başladıktan sonra mesleki durumlarıyla ilgili eksiklik hissettiği alanlar nelerdir?
3. Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programında mesleki bilgilerin hangi alanda yoğunlaşması gerektiğini düşünmektedirler?
4. Öğretmenlik mesleğine başladıktan sonra varsa karşılaştıkları mesleki sorunlar nelerdir?
5. Mesleğe başladıktan sonra öğretmenlik mesleğine ilişkin bakış açılarında farklılık oluş mudur ?
6. Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programında varsa gereksiz olduğunu düşündükleri dersler nelerdir?
7. Sınıf öğretmeni yetiştirme programında faydalı olacağını düşündüğü ders veya uygulamalar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma betimsel nitelikli bir araştırma olup, tarama modelindedir. Bunun için amaca uygun anket geliştirilmiş, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği mezunlarına uygulanmış, elde edilen veriler doğrultusunda çeşitli yorumlamalara gidilmiştir.

Evren ve Katılımcılar

Araştırmanın evrenini, Türk Milli Eğitim Sistemine sınıf öğretmeni yetiştiren Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndan 1998 ve daha sonraki yıllarda mezun olmuş ve halen öğretmenlik yapan kişiler oluşturmaktadır.

Evrenden örnekleme yapılmamış, kurum kayıtları incelenerek ulaşılabilir olduğu belirlenen 225 öğretmen çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Ardından belirlenen bu öğretmenlere anketler posta yoluyla ulaştırılmış ancak 130 öğretmenden geri bildirim alınabilmiştir. Bu nedenle kendilerine ulaşılabilen ve

anketi cevaplayarak geri gönderen 130 öğretmen araştırmanın katılımcılarını oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği mezunlarının görüşleri araştırmacı tarafından geliştirilen mezun görüşleri anketiyle toplanmıştır. Geliştirilen mezun görüşleri anket formunun kapsam geçerliliğinin sağlanması için, alanla ilgili olarak 6 uzmanın görüşüne başvurulmuş ve yapılan düzenlemeler sonucunda anket formuna son şekli verilmiştir.

Araştırmanın amaçlarına paralel olarak geliştirilen mezun görüşleri anketi; üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde anketi yanıtlayanların kişisel bilgileriyle ilgili bölüm yer almaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların, sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşlerini içeren sorular yer alırken, üçüncü bölümde ise yine alt problemler doğrultusunda hazırlanan açık uçlu maddeler bulunmaktadır.

Anketin ikinci bölümünde yer alan soruların hazırlanışında sınıf öğretmeni yetiştirme programı ile ilgili sorular bir bütün olarak belirtilmiş, programın; hedef ve davranışlar, içerik, eğitim durumları ve sınav durumları gibi bölümleri ankette ayrı ayrı bölüm soruları olarak yer almamıştır. Ankette sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin olarak 20 adet ölçek maddesi bulunmaktadır.

Anketin güvenilirliği ise Test-Tekrar-Test yöntemi uygulanarak yapılmıştır. Bu amaçla ölçek formları 27 katılımcıya iki kez uygulanmış ve aralarındaki korelasyon çözümlenmesine bakılmıştır. Bu amaçla “Pearson Çarpım Momentler Tekniği” uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Güvenirlikle İlgili Korelasyon Sonuçları

	Toplam 1	Toplam 2
Toplam 1 Pearson Korelasyon	1.000	.773
p		.000
N		27

Görüldüğü gibi Test-Tekrar-Test yöntemiyle yapılan güvenirlik çalışması sonucunda $r = .773$ bulunmuştur. Bu bulguya göre Korelasyon katsayısının (r) $.60'$ tan büyük olması ölçeğin güvenilir olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 10.0 istatistik programından yararlanılmıştır. Sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşlerde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılırken “Bağımsız Gruplarda T Testi”, “Tekyönlü Varyans Analizi” istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada ele alınan problem ve alt problemler ile ilgili elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucundaki bulgulara ve değişkenlerin (cinsiyet, hizmet süresi ve çalıştıkları yer) anket maddelerine ilişkin anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır.

Alt Problem 1: Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı mezunu öğretmenlerin, sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 2: Mezunların Cinsiyete Göre Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programına İlişkin Görüşlerinin T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	Ss	Sd	t	p
Kadın	69	71,78	14,97	128	3,24	.002
Erkek	61	63,64	13,93			
Toplam	130					

Tablo 2’de görüldüğü gibi cinsiyet ile yetiştirme programı arasında $.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu farklılık ortalamalardan da anlaşılacağı gibi kadınlar lehine gözükmektedir. Kadınlar ($X=71,78$) yetiştirme programıyla ilgili olarak erkeklere ($X=63,64$) oranla daha olumlu bir yaklaşım içerisindedirler.

Mezun öğretmenlerin sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşlerinde hizmet süresine göre anlamlı bir farkın olup olmadığına ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 3: Mezunların Hizmet Süresine Göre Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programına İlişkin Görüşlerinin T Testi Sonuçları

Hizmet süresi	N	X	Ss	Sd	t	p
0 – 2 yıl	56	79,02	13,71	128	4,38	.000
3 – 5 yıl	74	68,92	12,46			
Toplam	130					

Tablo 3’den de anlaşılacağı gibi hizmet süresi ile sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşlerde .001 düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu farklılık hizmet süresi 0 – 2 yıl olanların lehine gözükmektedir. Bu durum özellikle yeni yapılanmadan sonraki ilk mezunların 2002 ve 2003 yıllarında olduğu düşünülürse, bu yapılanmanın olumlu yönde sonuçlarının olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Mezun öğretmenlerin sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşlerinde çalıştıkları yere göre ise anlamlı bir farkın olup olmadığına ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4: Mezunların Çalıştığı Yere Göre Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programına İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları

Çalıştığı Yer	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Karaler Ort.	F	P
Köy	46	65,78	15,17	Gruplararası	741,24	4	185,31	,840	.502
Belde	13	69,85	17,74	Gruplarıçi	27569,56	125	220,55		
İlçe	31	66,93	12,10	Toplam	28310,81	129			
Şehir	11	67,45	21,48						
B.Şehir	29	71,86	12,57						
Toplam	130	67,96	14,81						

Tablodan da anlaşılacağı gibi çalıştığı yer ile program arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p > .05$). Buradan sınıf öğretmenliği yetiştirme programının, değişik yerleşim yerlerindeki gereksinmelere göre bir farklılıkla karşılanmadığı yargısına ulaşabilir.

Açık Uçlu Soruların Yanıtlanmasına İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde; anketin üçüncü bölümünde yer alan açık uçlu sorulara ilişkin bulgulara yer verilmiş ve bununla ilgili yorumlamalara gidilmiştir. Anketin bu bölümüyle ilgili olarak toplam 6 adet soru yer almaktadır. Bölümün değerlendirilmesinde mezun öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar tek tek değerlendirilmiş, frekans ve yüzdeleri çıkarılmıştır. Anketi yanıtlayanlar, her bir soruyla ilgili olarak birden fazla durum belirtebildikleri için toplam % 100' ün üzerinde olabilmektedir.

Mezunların büyük bir kısmı açık uçlu soruları yanıtlamış, bazı sorularla ilgili olarak da ayrıntılı olarak düşüncelerini belirtmişlerdir. Açık uçlu sorularla ilgili olarak 3 katılımcı soruları hiç yanıtlamamış, hiç yanıtlamayanların dışındaki 3 katılımcı 21. soruyla, 13 katılımcı 23. soruyla, 9 katılımcı 24. soruyla, 12 katılımcı 25. soruyla, 8 katılımcı 26. soruyla ilgili görüş belirtmemişlerdir.

Alt Problem 2: Mezunların, ankette 21. madde olarak yer alan ve “Göreve Başladıklarında Mesleki Durumlarında Eksiklik Hissettiği Alanlara İlişkin” olarak belirttikleri durumlar şunlardır.

% 25 Devlet Memurları Kanunu

% 22 Sınıf Yönetimi

% 21 Uygulama Eksikliği

% 19 İlk Okuma - Yazma Öğretimi

% 17 Ders Planlarını Yapma

% 12 Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim

Görüldüğü gibi sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenler mesleki durumlarında eksiklik hissettikleri alanlarla ilgili soruya oldukça farklı cevaplar vermişlerdir. Bu dağılımlardan bazıları şu şekildedir. Mezunlardan, %25'i devlet memurları kanunu (

yasa ve yönetmelikler), % 22 sınıf yönetimi, % 20.16 ile uygulama eksikliği, % 19.35 ile ilk okuma ve yazma öğretimi, %16.94 ile ders planlarını yapma, %12.10 ile birleştirilmiş sınıflarda öğretim, %10.48 ile beden eğitim ve oyun öğretimi ve %10.48 ile resim öğretimi konularında eksiklik hissettiklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca sınıf öğretmenlerinin kurumlar arası yazışmalar %6.45 ve öğretmenlerin okul yönetimi ile ilgili tutmaları gereken dosyalar konusunda da %6.45 (toplam yaklaşık % 13) sıkıntılarla karşı karşıya kaldıkları anlaşılmaktadır.

Alt Problem 3: Mezunların “ Mesleki Bilgilerin Yoğunlaşması Gereken Alanlara İlişkin” olarak belirttikleri durumlar ise şu şekildedir.

- % 79 Sınıf yönetimi
- % 77 Öğretim Yöntem ve Teknikleri
- % 63 Rehberlik
- % 29 Özel Eğitim

Öğretmenlerin, sınıf öğretmeni yetiştirme programında yoğunlaşması gerekli alanlarla ilgili olarak verdikleri yanıtlar oldukça çeşitlidir. Bunlar içerisinde en büyük yüzdeyi %78.74 ile “sınıf yönetimi” gelmektedir. Ardından, % 77.17 ile “öğretim yöntem ve teknikleri”, % 62.99 ile “rehberlik”, % 28.35 ile “özel eğitim”, %11.02 ile de “derslerin uygulamaları” seçenekleri şeklinde sıralanmışlardır. Buradan mezunların sınıf yönetimi konusunu en önemli alan olarak gördükleri şeklinde bir yargıya ulaşılabilir. Ayrıca öğretim yöntem ve teknikleri konusunun öğretme-öğrenme sürecinde önemli bir yere sahip olduğu, rehberlik ve özel eğitim konularının da öğretmenlerce önemli görüldüğü alanlar olarak belirtilebilir.

Bir diğer bulgu da %8.66 ile “sorunlu öğrencilerle iletişim” ve %5.51 ile “çocuk psikolojisi” seçenekleri bir arada düşünüldüğünde, % 16.77 ile sınıf içerisinde çeşitli sebeplerden dolayı sorun yaratan çocukların durumlarıyla ilgilidir. Bu durum da mezun öğretmenler tarafından üzerinde durulması alanlar olarak görülmektedir.

Alt Problem 4: Mezunların, ankette 23. madde olarak yer alan ve “ Yaşanılan Mesleki Sorunlara İlişkin ” belirttikleri görüşleri ise şu şekildedir.

- % 24 Dil Sorunu

- % 16 Kültürel Yapı (Velilerin İlgisizliği, Eğitime Önem Verilmeyişi)
- % 16 Okul Yönetimiyle İlgili Sorunlar
- % 15 Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması
- % 11 Özlük Haklarını Bilmeme
- % 6 Okullardaki Fiziki Yetersizlikler

Öğretmenlerin yaşadıkları mesleki sorunlar içerisinde en büyük yüzdeyi % 23.08 ile “Dil Sorunu” oluşturmaktadır. “Okul Yönetimindeki Bilgi Eksikliği” % 15.38, “Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması” %14.53, “Bulduğum Yöredeki Sosyo-Kültürel Yapı” % 15.38 , “Sınıfların Kalabalık Olması” %13.68, “Öğretmen-öğrenci-veli İletişimi” %12.82, “Özlük Hakları Bilmeme” % 11.11 ve “Kurumlar Arası Çeşitli Yazışmalar” %10.26 ile öğretmenlerin mesleki sorun olarak gördükleri diğer alanlardır.

Dil sorununun öğretmenlerce önemli bir sorun olarak görülmektedir. Anadili Türkçe olmayan yörelerde görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları en önemli mesleki sorunun bu olarak görüldüğü söylenebilir.

Benzer bir durum da sınıfların kalabalık olması (%14) ve materyal eksikliği (%8) alanlarında (toplam % 22) görülmektedir. Özellikle şehir ve büyük şehirlerde görev yapan öğretmenlerin kalabalık sınıf sorununu dile getirdikleri rastlanan bir durumdur.

Alt Problem 5: Mezunların, “ Öğretmenlik Mesleğine Başladıktan Sonra Mesleğe Bakış Açılarının Değişip Değişmediğine ” ilişkin dağılım ise şu şekildedir.

- % 51 Evet oluştu. Öğretmenlik Mesleği Çok Zor ve Yıpratıcı
- % 39 Evet oluştu. Gerçek Durumlarla Okulda Öğretilenler Oldukça Farklı
- % 24 Evet oluştu. Mesleği Daha Çok Sevdim.
- % 10 Mesleğe İlişkin Bakış Açım Değişmedi
- % 9 Evet oluştu. Duygusal Boyutunun Daha Derin Olduğunu Anladım
- % 6 Evet oluştu. Çok Daha Önemli Bir Meslek Olduğunu Anladım

Mezunların öğretmenliğe başladıktan sonra, mesleğe bakış açılarında farklılıklar oluşmuştur. Mesleğe bakış açısında farklılık oluşmadığını belirtenlerin oranı %9.32’dir. Mezunların yarısı (%50.85) öğretmenlik mesleğine başladıktan

sonra meslekle ilgili düşüncelerinde farklılıklar oluştuğunu ve “mesleğin çok zor ve yıpratıcı” olduğunu anladıklarını söylemişlerdir.

Mesleğin yükseköğretim kurumlarında edindikleri izlenimden oldukça farklı olduğunu düşünenlerin oranı ise % 38.98’dir. Bu durumla ilgili olarak, öğrencilere lisans öğrenimleri sırasında meslekle ilgili yeterince bilgilenemedikleri sonucuna ulaşılabilir. Öğrencilere yükseköğrenimleri sırasında onlara meslekle ilgili çeşitli bilgiler vermek amacıyla ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmen, yönetici veya denetim elemanları çağrılabilir, onların görüşlerinden yararlanılabilir.

Mesleğe başladıktan sonra öğretmenlik mesleğini daha çok sevenlerin oranı %23.73’tür. Bu durum öğretmenlik mesleği açısından olumlu bir durum olarak görülebilir.

Öğretmenlik mesleğinin zor ve yıpratıcı olarak görenlerin oranınının yüksek olması öğretmenlerin meslek içerisinde tükenmişliklerini hızlandırıp, onların kendilerini yenileyici, duyarlı ve daha üretken bireyler olmalarını engelleyebilir. Bu durum da eğitim sistemi için arzu edilen bir durum olarak görülmemektedir.

Alt Problem 6: Mezunların, “ Yetiştirme Programında Gereksiz Olduğu Düşünülen Derslere ” İlişkin dağılım ;

% 34 Kimya

% 33 Biyoloji

% 33 Fizik

% 21 Tarih dersleri (Uygarlık Tarihi, İnkılap Tarihi, Türk Tarihi v.b.)
şeklinde belirtilmiştir.

Yukarıda da görülebileceği gibi öğretmenlerin sınıf öğretmeni yetiştirme programında gereksiz olduğunu düşündükleri dersler genel kültür dersleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu derslerin yoğun olarak gereksiz dersler olarak görülmesi sınıf öğretmenliği mesleği ile doğrudan ilintili olmadığından ya da geçmekte zorlanıyor olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Bu derslerden %33.91 ile Kimya, %33.04 ile Fizik ve %33.04 ile de Biyoloji başta gelmektedir. Bu dersleri %20.87 ile Canlılar Bilimi, %20.87 ile Türk Tarihi ve İnkılap Tarihi, %14.78 ile Çevre ve Ekoloji, %13.91 ile Uygarlık Tarihi, %12.17 ile Anatomi izlemektedir. Görüldüğü gibi bu derslerin hepsi genel kültür dersleri kapsamında ele alınmaktadır.

Beden Eğitimi, Müzik derslerinin çok az oluşu (% 4) ilginç bir durum olarak görülebilir. Genellikle bu tip dersler öğrenciler tarafından okullarda gereksiz dersler olarak görülme eğilimindedirler.

Mezunların, sınıf öğretmeni yetiştirme programında öğretmenlik mesleği ile ilgili dersleri daha yararlı ve gerekli gördükleri söylenilebilir. Özellikle öğretim ile ilgili derslere öğrencilerin önem verdikleri görülmektedir. Burada üzerinde önemle durulması gereken nokta, mezunlar tarafından gereksiz olarak görülen derslerin hangi nedenlerden dolayı gereksiz olduğudur. Mezunların bu dersleri öğretim elemanından kaynaklanan çeşitli sebeplerle de gereksiz buldukları düşünülebilir.

Alt Problem 7: Mezunların sınıf öğretmenliği programında “ Uygun Gördükleri Ders ve Uygulamalara ”ilişkin dağılımda

% 29 Okul Evraklarının Tutulması ve Kurumlar Arası Yazışmaları
İçeren Bir Ders

% 28 Uygulamalı Rehberlik

% 24 Okul Deneyimi Çalışmaları Daha Etkin Olmalı ve Daha Erken
Başlamalı

% 18 Resim, Müzik, Beden Eğitimi Dersleri Daha Çok Olmalı

Mezunların ayrıca çeşitli sosyal etkinlikleri içeren ders veya uygulamaları da (toplam % 13) yetiştirme programında görmek istediklerini belirtmişlerdir. Bunlar arasında tiyatro, halk oyunları, koro çalışmaları, müsamere, enstrüman eğitimi sayılabilir. Bunun yanında öğretmenlik mesleğini tanıtıcı ve öğretmenin bir gününü içeren çeşitli kasetlerinde gösterilmesi onların görmek istedikleri uygulamalar arasındadır.

Mezun öğretmenlerden gelen bir diğer ilginç uygulama veya ders çalışması da (% 8) “çocuk oyunları” ile ilgili çalışmadır. Bu ve benzeri uygulamalar sınıf öğretmeni yetiştirme programına eklendiğinde daha işlevsel ve uygulamaya dönük bir program olacağı düşünülebilir.

Öğretmenler, mesleğe başladıklarının ilk yıllarında (stajyer) gördükleri hazırlayıcı ve temel eğitimde 657 sayılı devlet memurları kanununa ilişkin çeşitli çalışmalar olmasına rağmen programda böyle bir dersi görmek istediklerini (%6)

belirtmişlerdir. Bunun yanında öğretmenlerin özlük haklarını içeren çeşitli uygulamalara da yer verilebilir.

Mezunlardan gelen ilginç bir uygulama çalışması da okul deneyimi çalışmalarının köy okullarında yapılmasıdır. Bu durumun onları mesleğe daha gerçekçi koşullarda hazırlanmalarına imkan sağlayacağı şeklinde düşünülebilir.

Sonuçlar ve Öneriler

Hemen her uygulamada olduğu gibi eğitim kurumlarında da işlenen süreç ile ilgili çeşitli kaynaklardan geri-bildirim almak oldukça önemlidir. Sistem içerisindeki öğrencilerden, kurum ve uygulamalarla ilgili çeşitli görüşler almak bu yöntemlerden biridir. Fakat bu konuyla ilgili çeşitli eleştiriler getirilmiş (Cashin; 1983) sistem içerisindeki birinin sistemi iyi analiz edemeyeceği görüşü dile getirilmiştir (<http://www.ericfacility.net>).

Yapılan araştırmada öğretmenlerin yetiştirme programıyla ilgili görüşlerinde cinsiyete ve hizmet süresine göre anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Kadınlar yetiştirme programıyla ilgili olarak erkeklere oranla daha olumlu bir yaklaşım içerisinde olmuşlardır. Ayrıca hizmet süresinde görülen farklılık da 0 – 2 yıl olanların lehine gözükmektedir. Bu durum özellikle yeni yapılanmadan sonraki ilk mezunların 2002 ve 2003 yıllarında olduğu düşünülürse, bu yapılanmanın olumlu yönde sonuçlarının olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Mezunların en çok; devlet memurları kanunu, resmi yazışmalar, sınıf yönetimi, dil sorunu, rehberlik, uygulama eksikliği ve kültürel farklılıklar konularında çeşitli zorluklar yaşadıkları görülmüştür.

Tüm bunların ışığında şu öneriler getirilebilir;

- Okul Yönetimi ile ilgili uygulamalar lisans öğrenimleri sırasında verilebilir.
- Öğretmenler meslek yaşantısına başlamadan önce özlük hakları konusunda bilgilendirilmelidir.
- Öğretmenlere hizmet öncesi eğitim süreci içerisinde öğretmenlik mesleğini tanıtıcı daha çok bilgilendirme yapılmalıdır.

- Hizmet öncesi eğitim sürecinde yapılan “Okul deneyimi” çalışmalarının süresi arttırılabilir.
- Sınıf öğretmeni yetiştirme programına o yaş grubu çocuklarla ilgili çeşitli ders ve uygulamalar konulabilir.

T.Ü. EĞİTİM FAKÜLTESİ SINIF ÖĞRETMENLİĞİ MEZUNU ÖĞRETMENLERİN FREKANS DAĞILIM ÇİZELGESİ							
Sorular	Ortalama	Standart sap	Kesinlikle Katılmıyor	Katılmıyor	Kısmen	Katılıyor	Kesinlikle Katılıyor
Fakültemizde uygulanan öğretmen yetiştirme yaklaşımını gerçekçi bulmadım.	2,69	0,95	17	30	62	18	3
Programda daha farklı derslere de gereksinim vardır.	2,54	0,95	18	46	46	18	2
Programdaki ders sayısı fazlaydı.	2,68	1,15	8	25	36	39	22
Öğrenimim sırasında yaptığım okul deneyimi çalışmalarının faydalı olduğunu düşünüyorum.	1,89	0,93	51	52	20	4	3
Okul deneyimi çalışmalarının süresini yeterli bulmadım.	2,58	0,99	5	18	38	55	14
Kendimi Türkiye’deki diğer eğitim fakültelerinden mezun kişilere oranla daha iyi yetişmiş görüyorum.	2,78	1,19	25	24	44	28	9
Program uygulamaya dönük değildi.	2,86	1,11	5	38	40	28	19
Programdaki öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin sayısı arttırılmalıdır.	3,35	1,28	21	57	16	19	17
Programdaki öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin faydasını görmedim.	3,16	0,95	10	13	60	40	7
Derslerin işlenişinde birden fazla kaynaktan yararlanılmaktaydı.	3,74	1,21	37	57	11	15	10
Programda gereksiz gördüğüm dersler vardı.	2,59	0,83	12	44	61	11	2
İzlenen dersler öğrenciyi inceleme ve araştırmaya yöneltmekteydi.	2,44	1,15	35	32	39	19	5
Programda ilgi alanıma göre seçmeli ders olanaklarına yönelebilmekteydim.	2,71	0,92	13	37	56	22	2

Program öğrencilerin farklı ilgi ve yeteneklerinin geliştirilmesine göre düzenlenmişti.	2,81	1,04	18	24	59	23	6
Program, çocukların bedensel özelliklerinin ortaya çıkardığı sorunları çözebilme yeterliği kazandırmıştır.	2,86	1,06	14	36	39	36	5
Program, çocukların duyuşsal özelliklerinin ortaya çıkardığı sorunları çözebilme yeterliği kazandırmıştır.	2,81	1,21	12	28	34	35	21
Program, çocukların zihinsel özelliklerinin ortaya çıkardığı sorunları çözebilme yeterliği kazandırmıştır.	2,7	0,88	13	36	58	23	-
Sorular	Ortalama	Standart sapma	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Program, çocukların sosyal gelişim özelliklerinin ortaya çıkardığı sorunları çözebilme yeterliği kazandırmıştır.	2,87	0,98	4	31	51	32	12
Program, mesleki yaşantıda gerekli olan öğretim planlarını (yıllık,ünite,günlük) yapabilme becerisini kazandırmıştır.	3,05	0,86	6	25	56	42	1
Aldığımız derslerin programları ile ilköğretimin ilk yıllarına dönük ders programları arasında paralellik vardır.	2,19	1,15	7	13	19	50	41

KAYNAKÇA

Akçamete, Gönül (2005) “ Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Gönül Akçamete'nin Konuşması”, *Çağdaş Eğitim*, Sayı: 318, 8

Aksu, Mualla Bilgin (1999) “ Öğretmen Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlardan Örnekler” *DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı: 10, 44*

Ataman, Ayşegül (1998) “Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılanmasının Düşündürdükleri” , *Eğitim Yönetimi, Sayı: 15, 267*

Aydın, Ayhan (1998) “Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması ve Öğretmen Yetiştirme Sorunu” , *Eğitim Yönetimi, Sayı:15, 276*

<http://www.ericfacility.net/ericdigests/ed289887.htm> (Student Evaluation of Teacher Performance)

Kaptan, Zennur (2005) “Müfredat Programları ve Eğitim Fakülteleri” , *Çağdaş Eğitim*, Sayı: 318, 43

Mustan,Türkan (2002) “Dünyada ve Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmede Yeni Yaklaşımlar” , *Eğitim Yönetimi* , Sayı: 29 ,125